

Szentkirályi katolikusok és lutheránusok haranghasználata 1786-ból ^[1]

Szentkirályi^[1] katolikusok kérelme a lutheránusokkal közösen

vásárolt harang használata miatt

Szentkirály, 1786

Tekintetes Nemes Vármegye, nekünk érdemünk felett kegyes pártfogó Uraink!

Már ötvenegynéhány esztendeje mi római catholikusok vettünk egy harangot, melyben egy kevés részek lutheránusoknak is vagyon, de annyi nincsen, mint minékünk, mivel mi akkor számossabban voltunk, mint lutheránusok, kik csak három házzal voltak. A többi pedig mind pápisták^[2] voltak és azon harangot szép békességben közönségesen bírtuk és usuáltuk^[3] mind eddig az ideig, most pedig júniusnak 21-dik napjától fogva a lutheránus prédikátor, noha ususba soha sem volt, felséges, kegyelmes Normális Parancsolatok ellen a mi tulajdon harangunkkal minden nap magok könyörgésekre harangoztat, és így mi pápisták tulajdon pénzünkön vett harangunknak igen kevés hasznát vesszük, hanem más hét lutheránus falu veszi hasznát, és azok rongálják, vásítják, kiknek éppen semmi közük a haranghoz, mert szüntelen húzzák, vonják, vásítják, és ez minékünk pápistáknak kimondhatatlan nagy sérelmünkre vagyon. Mert, hogy azon hét lutheránus falu pápista harangnak vegye hasznát és azok rongálják kiknek semmi közük hozzá, természetnek törvénye ellen vagyon azután a sok harangozás miatt, ha eltörik, ha elhasad minékünk lesz nagy kárunk, senki azt meg nem fizeti és így harang nélkül maradnánk. Azért mély alázatossággal Tekintetes Nemes Vármegyéhez folyamodunk és könyörgünk, méltóztassék ebben a sérelmes állapotunkban igazságot tenni, hogy vagy tiltsák meg lutheránusoknak a mi harangunkkal való harangozást, mivel úgy is felséges kegyelmes Tolerantiális Parancsolat^[4] ellen harangoznak, mert ők véle soha nem harangoztak és ususba soha nem volt, mivel nem is volt harangjuk; vagy pedig mi, pápisták a lutheránusoknak kevés járandó részeket kifizetjük, hogy egészen magunké legyen a harang, mert mi, a mi tulajdon pénzünkön vett harangot nem engedjük, hanem a lutheránusokat kifizetjük, mert más harangot mi nem vehetnénk, a lutheránusok pedig, ha Felséges Consilium^[5] újat felállítani megenged, jobban vehetnek, mivel szentkirályi lutheránus oratóriumhoz^[6], hét falu tartozandó, mely kegyes resolutioját^[7] méglen^[8] nagy óhajtvá elvárjuk magunkat kegyes pártfogása alá ajánlván maradunk.

Tekintetes Nemes Vármegyének

Érdemtelen alázatos Feő hajtó szegény szolgája szent királyi római catholikusok és azon helységnek lakosai.

Szentkirályi (Sz. Királyi) pápista és lutheránus házak közönséges harangjuk megszerzésekor volt

házak és famíliák conscriptioja[9]

Pápista házak

1. Porházi József
2. Kovács Pál
3. Novákovics Ferenc
4. Szeles István és Szeles Gyura
5. Németh Mátyás
6. Rab Mihók[10]
7. Lukács János
8. Horváth Gyura
9. Horváth Mátyás
10. Takács Péter
11. Pintér András és János
12. Bedő Gyura
13. Takács István
14. Rab Mihók veje Ferenc

Augustana Confession[11] lévők

1. Imre András
2. Makár János
3. Varga István
4. Tóth János
5. Imre János és András
6. Szijártó Matók[12]
7. Lukács János
8. Pantuka János
9. Fülöp Istók[13]

10. Varga János és András

11. Varga Istók

12. Peti Deczi[14] és Jankó

Jelzet: MNL SML IV. 1. a. 131. d. 2641/1786.

Kézzel írt, pecséttel ellátott kérelem. A levél címzettje Paiss Boldizsár, aki a Somogy vármegyei alispáni tisztelet 1785–1790 között töltötte be.[15]

[1]Szentkirály (Rinyaszentkirály): 1794-ben falu Somogy vármegye Szigeti járásában

[2]pápista: katolikus vallású (protestáns szóhasználat)

[3]usuáltuk (usualis, lat.): használtuk

[4]Tolerantiális Parancsolat:Türelmi rendelet; a II. József által 1781. október 29-én kibocsátott rendelet, amely a protestánsok vallásszabadságát biztosítja. A protestánsoknak és a görögkeletieknek engedélyezte, hogy amennyiben egy településen 100 családnál többen élnek, építhessenek maguknak saját templomot, és szabadon gyakorolhassák vallásukat. Ugyanakkor kikötötte, hogy a felépülő imaház se haranggal, se toronnyal nem rendelkezhetett, ajtaja pedig nem nyílhatott az utcára. A rendeletben az uralkodó megtiltotta, hogy bárkit hite miatt üldözzenek, egyúttal pedig a protestáns lelkészeket felszabadította a katolikus püspökök ellenőrzése alól.

[5]Consilium (lat.): tanács

[6]oratórium (oratorium, lat.): imaház

[7]resolutioját (resolutio, lat.): határozatát, válaszát

[8]méglen: addig

[9]conscriptioja (conscriptio, lat.): összeírása

[10]Mihók: A Mihály férfinév becéző változatából eredő név. Benkő Loránd (főszerk.): A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. 2. köt. 919.

[11]Ld. a 139. lábjegyzetet.

[12]Matók: A Máté férfinév becéző változatából eredő név. Benkő Loránd (főszerk.): A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára. 2. köt. 717.

[13]Istók: Az István férfinév köznépi nyelvű módosulata. Kázmér M.: Régi magyar családnevek szótára XIV-XVII. század. 500.

[14]Deczi: bizonytalan olvasat

[15]Szentkirály ebben az időszakban egyház-igazgatási beosztás szempontjából katolikus részről a Veszprémi Püspökség alá tartozott, református felekezete pedig a dunántúli egyházkerület, somogyi egyházmegyéjéhez. A forrás tartalmaz egy összeírást is, amely a katolikus és ágostai hitvallású családokat sorolja fel a harang megvásárlásakor. Nagy Lajos: Levéltári kis tükör. 868.

Az MNL Somogy Megyei Levéltára készülő forráskötetében több dokumentum is foglalkozik a protestáns-katolikus együttélés hétköznapjaival. Az alábbiakban közzétett forrás a szentkirályi katolikus és evangélikus közösség közösen használt harangjának ügyében keletkezett, de nem csupán a protestáns haranghasználat miatt érdekes az irat, hanem amiatt is, mert közli az akkor e településen élt evangélikus és katolikus családfők nevét, így genealógiai kutatások adatait gazdagíthatja.

2017. Copyright - MNL

Source URL: http://reformacio.mnl.gov.hu/szentkiralyi_katolikusok_es_lutheranusok_haranghasznalata_1786_bol

Hivatkozások

[1] http://reformacio.mnl.gov.hu/szentkiralyi_katolikusok_es_lutheranusok_haranghasznalata_1786_bol

